

คู่มือ
สิทธิมนุษยชนศึกษา
สำหรับ**เจ้าหน้าที่ของรัฐ**
ในพื้นที่จังหวัด**ชายแดนภาคใต้**

สำนักงาน
คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

OFFICE OF
THE NATIONAL
HUMAN RIGHTS
COMMISSION
OF THAILAND

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นภายใต้
แผนบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา
จังหวัดชายแดนภาคใต้
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ร่วมสร้าง

สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสันติสุข
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๗๒๑๓-๙๙-๖

คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้เรียบเรียง/รวบรวม :

คณะทำงานจัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษา
สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

จัดพิมพ์โดย : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น ๖-๗ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๑๔๑-๓๘๐๐, ๐-๒๑๔๑-๓๙๐๐

โทรสาร : ๐-๒๑๔๓-๗๗๙๑

E-mail : info@nhrc.or.th

สายด่วนร้องเรียน ๑๓๗๗

พิมพ์ครั้งที่ : ๑

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

กันยายน ๒๕๖๒

พิมพ์ที่ : บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

๕๙/๔หมู่ ๑๐ ซอยวัดพระเงิน ถนนกาญจนาภิเษก

ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๔๐

๐๐๐๐๐๐

เจ้าหน้าที่ตามคู่มือนี้ หมายถึง...

๐๐๐๐๐๐

บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือคัดเลือกตามกฎหมาย
ภายในประเทศที่ประกาศบังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย
อาทิ การจับ การตรวจ และการซักถาม หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใด
ในทำนองเดียวกัน และมีผลเป็นการจำกัดสิทธิบุคคลหนึ่งบุคคลใด
ด้วยเหตุผลความจำเป็นแก่การรักษาความสงบเรียบร้อย

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าการส่งเสริมความรู้ ค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งสำคัญและ เป็นภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และเป็นเป้าหมายการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ที่จะเสริมสร้าง สังคมไทยทุกภาคส่วนให้เคารพสิทธิมนุษยชน

เป็นที่ทราบกันดีว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และบางอำเภอ ของจังหวัดสงขลามีความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสร้างความสูญเสียต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ ทำให้รัฐบาลมีความจำเป็นในการประกาศใช้กฎอัยการศึกและกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการป้องกัน และระงับเหตุได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ โดยเป้าหมายหลักเพื่อคืนความสงบสุข ให้กลับคืนสู่พื้นที่โดยเร็ว แต่ในขณะเดียวกันการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับ ความมั่นคงดังกล่าว ทำให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งสุ่มเสี่ยง ต่อการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่อาจขัดต่อกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และอนุสัญญา ต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีและมีพันธกรณีจะต้อง ปฏิบัติตาม ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติงาน ในพื้นที่ต่อการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงซึ่งต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

และกฎหมายอื่นๆ ประกอบกันและไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ผู้บริสุทธิ์ในพื้นที่ซึ่งได้รับการรับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเกินจำเป็น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้จัดทำ **“คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษา สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”** โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ และจากภาคประชาคม ร่วมกันจัดทำเนื้อหาของคู่มือในรูปแบบของคณะกรรมการและเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้ร่วมกันให้ความเห็นก่อนมีการจัดพิมพ์เผยแพร่ เพื่อให้สามารถใช้เป็นคู่มือในทางปฏิบัติได้จริงต่อไป

คณะกรรมการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานสิทธิมนุษยชน และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน เป็นสำคัญซึ่งได้รวบรวมไว้นี้ จะเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการนำหลักสิทธิมนุษยชนไปปรับใช้กับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความขัดแย้งและความเสี่ยงในการละเมิดสิทธิต่อประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งทางด้าน เชื้อชาติ สีดวง เพศ ภาษา ศาสนา ความเชื่อ เผ่าพันธุ์ และอื่นๆ อันจะนำไปสู่การลด ความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขต่อไป

คณะกรรมการฯ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๔
ส่วนที่ ๑	๙
ความรู้และหลักกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	
» สิทธิมนุษยชน หมายถึงอะไร	๑๐
» หลักการของสิทธิมนุษยชน	๑๐
» หลักกฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของไทย	๑๕
ส่วนที่ ๒	๑๗
มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้	
» มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลที่ควรคำนึงถึง	๑๙
ส่วนที่ ๓	๒๗
กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงที่ประกาศใช้บังคับในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางในการปฏิบัติ	
๓.๑ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗	๒๘
๓.๒ พระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘	๓๓

ส่วนที่ ๔

หน้า

๓๙

การช่วยเหลือเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

- » หน้าที่ของรัฐในการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ๔๐
- » กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการช่วยเหลือและสิทธิที่พึงได้รับ ๔๐
- » ช่องทางการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ๔๑
 - ๑) กองทุนยุติธรรม ๔๑
 - ๒) การเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ๔๔
 - ๓) การเยียวยาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ๔๖
 - ๔) การขอรับการเยียวยาตามระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕ ๔๘

หน้า

- ๕) การขอรับการเยียวยาตามมติคณะรัฐมนตรี ๕๐
เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และ
เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ และอื่นๆ

» คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๕๑

- ๑) กลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๕๑

- ๒) ช่องทางในการร้องเรียนกรณีพบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๕๒

ภาคผนวก ๕๔

- » คณะทำงานจัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๕๕
และประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

- » เอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง ๕๗

- » ระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา ๕๙

จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือ

เยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ได้รับผลกระทบ

จากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจาก

เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕

ส่วนที่ ๑

ความรู้
และหลักกฎหมาย
เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ ๑

ความรู้และหลักกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน หมายถึงอะไร

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายถึง สิทธิที่มีตามธรรมชาติ ซึ่งติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด โดยมีความเป็นสากลและมีการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือกติกา อนุสัญญา ข้อตกลงต่าง ๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ทั่วโลกให้การยอมรับ (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษาและกระบวนการยุติธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒ : ๖)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดนิยามคำว่า “สิทธิมนุษยชน” หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล บรรดาที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี และมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

หลักการของสิทธิมนุษยชน

ในช่วงเวลาหลายร้อยปีที่ผ่านมา สังคมโลกเริ่มเข้าใจและยอมรับว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีสิทธิต่างๆ แต่ยังไม่มีความชัดเจนมากนัก จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศผู้นำต่างๆ ในโลกตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนจึงได้ร่วมกันจัดทำตราสารที่ครอบคลุมประเด็นสิทธิมนุษยชนอย่างสมบูรณ์ขึ้นเป็นครั้งแรก ตราสารดังกล่าวนี้เรียกว่า “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน”

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คือ การประกาศเจตนารมณ์ในการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความสำคัญในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งที่ประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติได้ให้การรับรองเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๑ และถือเป็นหลักประกันสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติต่อกัน แม้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะไม่มีผลบังคับในทางกฎหมายเฉกเช่นเดียวกับกฎหมายหรือความตกลงระหว่างประเทศอื่น แต่ก็ถือได้ว่าเป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากล อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อรัฐในอันที่จะต้องให้ความเคารพ ตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และกลไกในการประกันสิทธิเสรีภาพเหล่านั้น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้กำหนดหลักประกันเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ ดังนี้

- ข้อ ๑ ทุกคนมีศักดิ์ศรี สิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกันและต้องปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้อง
- ข้อ ๒ ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ
- ข้อ ๓ ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิตอยู่ และมีความมั่นคง
- ข้อ ๔ ห้ามบังคับคนให้เป็นทาส และห้ามคำทาสทุกรูปแบบ
- ข้อ ๕ ห้ามการทรมาน หรือการลงโทษทารุณโหดร้ายผิดมนุษย์
- ข้อ ๖ สิทธิในการได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย
- ข้อ ๗ สิทธิในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน
- ข้อ ๘ สิทธิในการได้รับการเยียวยาจากศาล
- ข้อ ๙ ห้ามการจับกุม คุมขัง หรือเนรเทศโดยพลการ
- ข้อ ๑๐ สิทธิในการได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย
- ข้อ ๑๑ สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ก่อนศาลตัดสินและต้องมีกฎหมายกำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด

- ข้อ ๑๒ ห้ามรบกวนความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน การติดต่อสื่อสาร รวมทั้งห้ามทำลายชื่อเสียงและเกียรติยศ
- ข้อ ๑๓ เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ในประเทศรวมทั้งการออกนอกประเทศหรือกลับเข้าประเทศโดยเสรี
- ข้อ ๑๔ สิทธิในการลี้ภัยไปประเทศอื่นเพื่อให้พ้นจากการถูกประหัตประหาร
- ข้อ ๑๕ สิทธิในการได้รับสัญชาติและการเปลี่ยนสัญชาติ
- ข้อ ๑๖ สิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว
- ข้อ ๑๗ สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน
- ข้อ ๑๘ เสรีภาพในการแสดงความคิด มโนธรรม ความเชื่อหรือการนับถือศาสนา
- ข้อ ๑๙ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออกรวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสาร
- ข้อ ๒๐ สิทธิในการชุมนุมและรวมกลุ่มโดยสงบ และห้ามบังคับเป็นสมาชิกสมาคม
- ข้อ ๒๑ สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลทั้งทางตรง และโดยผ่านผู้แทนอย่างอิสระ และมีสิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะโดยเท่าเทียมกัน
- ข้อ ๒๒ สิทธิในการได้รับความมั่นคงทางสังคม และได้รับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยการกำหนดระเบียบและทรัพยากรของประเทศตนเอง
- ข้อ ๒๓ สิทธิในการมีงานทำตามที่ต้องการ และได้รับการประกันการว่างงาน รวมทั้งได้รับค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับงานอย่างเดียวกัน และรายได้ต้องพอแก่การดำรงชีพสำหรับตนเองและครอบครัว ตลอดจนมีสิทธิก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน

ข้อ ๒๔ สิทธิในการพักผ่อนและมีเวลาพักจากการทำงาน

ข้อ ๒๕ สิทธิในการได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างเพียงพอได้รับ
ปัจจัยสี่ สวัสดิการสังคม ประกันการว่างงาน เจ็บป่วย เป็นหม้าย
ผู้สูงอายุ ตลอดจนคุ้มครองแม่และเด็กเป็นพิเศษ

ข้อ ๒๖ สิทธิในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อ ๒๗ สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและชีวิตของชุมชนและได้รับ
การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อ ๒๘ สังคมต้องมีระเบียบทั้งในประเทศและระหว่างประเทศเพื่อให้
บุคคลได้รับสิทธิและเสรีภาพตามปฏิญานี้

ข้อ ๒๙ บุคคลย่อมมีหน้าที่ต่อชุมชน การให้สิทธิเสรีภาพจะต้องเคารพ
ในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ข้อ ๓๐ ห้ามมิให้รัฐ กลุ่มชน หรือบุคคลกระทำการทำลายสิทธิและ
เสรีภาพที่ได้รับการรับรองในปฏิญานี้

นอกจากปฏิญานี้สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมี
ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ

๙ ฉบับ ได้แก่

๑) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
(International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)

๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
(International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR)

๓) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
(Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against
Women - CEDAW)

๔) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC)

๕) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination - CERD)

๖) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment- CAT)

๗) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD)

๘) อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance – CED)

๙) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว (Convention on the Protection of the Rights of Migrants Workers and Member of their Families – CMW)

ปัจจุบันมีกติกาและอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม จำนวน ๗ ฉบับ (ฉบับ ๑ – ๗) ซึ่งข้อตกลงในกติกาและอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ระบุว่าในการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนเป็นหน้าที่ของรัฐ การที่ประเทศใดๆ สมควรใจเข้าร่วมเป็นภาคีในกติกาและอนุสัญญาของสหประชาชาติก็แสดงว่ารัฐบาลของประเทศนั้นๆ ยอมผูกพันที่จะให้ความคุ้มครองโดยไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น (Protect) อีกทั้งต้องให้ความเคารพโดยไม่ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการขัดหรือละเมิดต่อข้อกำหนด

ในกตึกา หรืออนุสัญญาที่รัฐได้เข้าร่วมเป็นภาคี (Respect) และรัฐต้องทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิที่ได้รับการรับรองไว้อย่างสมบูรณ์ (Fulfill)

หลักกฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีสถานะเป็นกฎหมายสูงสุด บรรดาสัทธิและเสรีภาพที่รับรองไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้รับสถานะเป็นกฎหมายสูงสุดตามไปด้วย ในความหมายนี้สิทธิมนุษยชนมีความหมายรวมถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองและเคารพทั้งจากฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการในการใช้อำนาจรัฐ ที่ไม่อาจขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ บรรดาสัทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ได้แก่

๑) สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เช่น การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้โดยเด็ดขาดหรือการจับ การคุมขังหรือการค้นตัวบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒) สิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

๓) สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล เช่น สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา เสรีภาพในเคหสถาน

๔) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน และการโฆษณา เสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน

๕) สิทธิในทรัพย์สิน เช่น การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น

๖) สิทธิและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ เช่น เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการเลือกที่อยู่อาศัย

๗) สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามความสามารถและความสมัครใจโดยเสรี

๘) สิทธิชุมชน เช่น สิทธิในการอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

๙) สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน เช่น สิทธิที่จะได้รับทราบ และเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ สิทธิที่จะเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐหรือฟ้องหน่วยงานของรัฐ

๑๐) เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม เช่น เสรีภาพในการชุมนุม โดยสงบและปราศจากอาวุธ เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ

๑๑) สิทธิของผู้บริโภค เช่น สิทธิในการร่วมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภค เพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

๑๒) สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ เช่น สิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ สิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐ

ส่วนที่ ๒

มาตรฐาน

สิทธิมนุษยชน

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่
**จังหวัดชายแดน
ภาคใต้**

ส่วนที่ ๒

มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้

การใช้ความรุนแรงสร้างสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และ เพื่อให้การบริหารจัดการการรักษาความสงบและความปลอดภัยมีเอกภาพและ ประสิทธิภาพอย่างสูงสุด รัฐบาลจึงมีการใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร เจ้าหน้าที่ ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ดำเนินมาตรการตามกฎหมาย เกี่ยวกับความมั่นคง

แต่โดยที่ เมื่อรัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสถานการณ์พิเศษ สิทธิมนุษยชน ตามที่สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนแต่ละฉบับได้กำหนดไว้อาจถูกระงับได้ชั่วคราว คือ สิทธิต่างๆ ที่อาจถูกลดทอนโดยรัฐได้ ตัวอย่างสิทธิที่อาจลดทอนได้ เช่น สิทธิในการ ชุมนุมประท้วง สิทธิในการแสดงออก สิทธิในการรวมกลุ่มสมาคม การจับกุมคุมขัง บุคคล การค้น ส่วนสิทธิบางประเภทรัฐไม่อาจจำกัดได้ เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิ ที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม สิทธิในความเชื่อนับถือศาสนา สิทธิที่จะ ไม่ถูกทรมาน

ดังนั้น ในการเชิญและควบคุมตัวบุคคลใดๆ เป็นการพิเศษหรือเป็นการเฉพาะ เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้ถูกเชิญหรือควบคุมตัวในฐานะที่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัย และ ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้กระทำผิด และควรนำแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานสากล มาปรับใช้เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลจะได้รับการปฏิบัติภายใต้กฎหมายและ หลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการได้รับการยอมรับจากประชาคมโลกอันจะ นำมาซึ่งประโยชน์ของประเทศชาติต่อไป

มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลที่ควรคำนึงถึง

๑. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) คือ คุณค่าของบุคคลอันมีลักษณะเฉพาะเนื่องจากผู้นั้นเป็นมนุษย์ คุณค่านี้ไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขใดๆ ไม่ว่าเพศ เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ สีผิว ความเชื่อทางศาสนา สถานภาพทางสังคม ความมั่งคั่งของทรัพย์สิน และไม่ถูกจำกัดด้วยวัย ความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา หรือทางกาย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิประการหนึ่งของบุคคล ทำให้บุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพต่อเจ้าของสิทธิ โดยการปฏิบัติให้สอดคล้องกับคุณค่ามนุษย์ในตัวบุคคล ในขณะเดียวกันองค์กรทางสังคมการเมืองมีหน้าที่ต้องเคารพคุณค่าของมนุษย์ เพราะองค์กรเหล่านั้นก่อตั้งขึ้นและดำรงอยู่ได้เพื่อสนองประโยชน์ของมนุษย์นั่นเอง

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้รับการรับรองในกฎหมายไทยครั้งแรกโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และมีการบัญญัติรับรองไว้ต่อเนื่องจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นฉบับที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันโดยมีปรากฏอยู่ในมาตรา ๔ ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

๒. การไม่เลือกปฏิบัติ

การไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) เป็นหลักพื้นฐานที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นหลักทั่วไปของกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ หลักการนี้ได้รับการรับรองโดยกฎบัตรสหประชาชาติ และตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเกือบทุกฉบับ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วย

สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นต้น

การไม่เลือกปฏิบัติในกฎหมายสิทธิมนุษยชน คือการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม (Equal Treatment) หมายถึง รัฐจักต้องไม่ดำเนินการหรือทำการใดๆ ที่แตกต่างกัน เป็นผลให้บุคคลใด หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้รับสิทธิประโยชน์ใดๆ เหนือกว่ากลุ่มอื่น หรือถูกจำกัดสิทธิหรือประโยชน์มากกว่ากลุ่มอื่นๆ และรัฐจักต้องดำเนินการเพื่อให้เกิด ความเท่าเทียมของโอกาสในการใช้สิทธิ (Equal Opportunity) ของกลุ่มบุคคล ที่อยู่ในฐานะที่ด้อยโอกาสกว่ากลุ่มอื่นๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้บรรลุถึงการมีสิทธิ อย่างเท่าเทียมกับกลุ่มอื่นๆ

๓. วิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย

สหประชาชาติได้จัดทำเอกสารทางกฎหมายโดยรวบรวมหลักการเกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ ทหาร เจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคง เป็นต้น สำหรับเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับหลัก สิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับการรับรองโดยมติของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติเมื่อปี ๒๕๒๒ มีหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

>> ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย และหลักการวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

>> ต้องตระหนัก เคารพและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ผู้ อยู่ในความควบคุม ตลอดจนสิทธิมนุษยชนของทุกคนที่เกี่ยวข้อง

>> จะใช้กำลังเฉพาะกรณีที่จำเป็นโดยไม่อาจเลี่ยงได้เท่านั้น

>> ต้องรักษาความลับอย่างเต็มที่ เว้นแต่กรณีที่จะกำหนดเป็นการเฉพาะ
อย่างอื่น

>> ต้องไม่ทรมานผู้อยู่ในการควบคุม หรือยอมให้มีการกระทำเช่นนั้น

>> ให้ความคุ้มครองสุขภาพแก่บุคคลที่อยู่ในการควบคุม และหากมี
กรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินต้องจัดให้มีการดูแลรักษาอย่างทันทั่วทั้ง

>> ต้องไม่ประพฤติดมิชอบทั้งปวง และในการบังคับใช้กฎหมายต้องเคารพ
หลักการของกฎหมาย รวมทั้งป้องกันการฝ่าฝืนอย่างเต็มความสามารถ

๔. การค้น

บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและครอบครัว
ซึ่งมีบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงกติการะหว่างประเทศ
ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว
ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการ หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้
และการจะถูกลบลู่เกียรติและชื่อเสียงโดยมิชอบด้วยกฎหมายมิได้ และบุคคลทุกคน
มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือลบลู่เช่นว่านั้น
การค้น คือ อำนาจที่กฎหมายมอบให้กับเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เฉพาะในการค้นตัว
บุคคล หรือสิ่งของ รวมถึงการเข้าไปในเคหสถานของบุคคลเพื่อป้องกันอาชญากรรม
หรือให้ได้หลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของบุคคล ในการค้นกฎหมายจะให้อำนาจ
เจ้าพนักงานในการยึดสิ่งของที่สงสัยว่าบุคคลนั้นได้ใช้ หรืออาจจะใช้ในการกระทำ
ความผิด หรือเป็นสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด

การค้นตัวบุคคล กฎหมายกำหนดว่า จะค้นตัวได้ต่อเมื่อมีเหตุอันควร
สงสัยว่าบุคคลนั้น มีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือ

ซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือเพื่อยึดสิ่งของต่างๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานเอาผิดกับผู้ต้องหาได้ ในกรณีที่ยังไม่ปรากฏความผิด จะทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถานมิได้ เว้นแต่ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือมีไว้เป็นความผิด

ส่วนการค้นตัวบุคคลหลังจับกุมตัวแล้ว เป็นเพียงยึดสิ่งของต่างๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ การค้นนั้นจะต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น

๕. การจับกุมและควบคุมตัว

การจับกุมและควบคุมตัว เป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลที่กระทำโดยเจ้าพนักงานหรือบุคคลที่มีอำนาจในการจับกุม โดยมีเหตุเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดอาญา มาตรฐานสิทธิมนุษยชนกำหนดว่าการจับกุมบุคคลจะทำโดยพลการมิได้ การจับกุมต้องมีเหตุอันควรเชื่อได้ตามสมควรว่าบุคคลนั้นกระทำความผิด และจะต้องมีกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย การจับกุมโดยพลการเป็นการละเมิดสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย ตามกฎหมายไทยการจับกุมบุคคลจะต้องมีหมายจับที่ออกโดยศาล เว้นแต่กรณีที่บุคคลนั้นกระทำความผิดอยู่หรือกำลังจะกระทำความผิด ในการจับกุมไม่ว่าจะมีหมายจับหรือไม่ก็ตามจะต้องไม่ใช้กำลังเกินกว่าความจำเป็นหรือจงใจให้ผู้ถูกจับกุมได้รับอันตราย กฎหมายกำหนดว่าผู้จับกุมสามารถใช้กำลังป้องกันตนเองหรือผู้อื่นให้พ้นจากอันตราย ที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ถูกจับกุมได้ ถ้าการใช้กำลังนั้นไม่เกินความจำเป็น

การควบคุมตัวบุคคลตามหลักสิทธิมนุษยชนได้วางเงื่อนไขว่า จะต้องมีการกฎหมายรับรองว่ามีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัว และจะต้องไม่ควบคุมตัวไว้นานเกินกว่าความจำเป็น

๖. การได้รับการแจ้ง และการได้รับข้อมูล

การได้รับการแจ้ง เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลผู้ถูกจับกุมและควบคุมตัว เพื่อให้บุคคลนั้นได้ทราบข้อหาความผิดและการกระทำที่เป็นความผิดเพื่อสามารถอธิบายหรือโต้แย้ง และยังเป็นการป้องกันไม่ให้รัฐจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามอำเภอใจ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ บัญญัติไว้ในกรณีนี้ให้เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบหากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษานายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วยสำหรับสิทธิที่จะได้รับข้อมูลนั้น เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจของบุคคลในเรื่องต่างๆ ที่อาจกระทบต่อสิทธิหรือประโยชน์ของตัวเอง

นอกจากนี้ สิทธิที่จะได้รับการแจ้งนี้ยังหมายรวมไปถึงการให้ญาติของผู้ถูกควบคุมตัวได้รับทราบถึงการควบคุมตัวและสถานที่ควบคุมตัวโดยมิชักช้า มิเช่นนั้น

อาจเข้าข่ายเป็นการบังคับให้บุคคลสูญหาย ซึ่งตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (CED)¹ กำหนดไว้ว่าไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะเป็นสภาวะสงคราม หรือสภาพคุกคามที่จะเกิดจากสงคราม การขาดเสรีภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่จะยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างสำหรับการกระทำให้บุคคลหายสาบสูญ โดยการจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือกระทำในรูปแบบใดๆ ที่เป็นการลดทอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปฏิเสธหรือปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลนั้น

๗. การปฏิบัติต่อผู้ถูกควบคุมตัว หลักการห้ามการทรมานและการทารุณกรรม หลักการควบคุมตัว

บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย จะถูกควบคุมตัวโดยอำเภอใจมิได้ เว้นแต่โดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ถ้าบุคคลที่ถูกควบคุมตัวถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาจะต้องถูกนำตัวโดยพลันไปยังศาลหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะใช้อำนาจทางตุลาการ และหากปรากฏว่าการควบคุมตัวนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกควบคุมตัวมีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้ตัดสินถึงความชอบด้วยกฎหมายของการควบคุมตัวผู้นั้น และหากการควบคุมตัวไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตัว (กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง : (ICCPR) ข้อ ๙)

บุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพจะต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรมและด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวบุคคลผู้นั้น (กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง : (ICCPR) ข้อ ๑๐)

1 ประเทศไทยได้ลงนามแล้ว เมื่อเดือน มกราคม ๒๕๕๕ แต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน

หลักการห้ามการทรมานและการทารุณกรรม

การทรมาน หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใด บุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้น หรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือ บุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการ บังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามหรือเพราะเหตุผลใดๆ บนพื้นฐานของการเลือก ประติบัติ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดย หรือด้วยการขู่ข่มขืน หรือด้วยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวด หรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็นผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย (อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี : (CAT) ข้อ ๑)

ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด จะเกิดสงคราม หรือสภาวะฉุกเฉิน จะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉิน สาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการทรมานได้ และคำสั่งจาก ผู้บังคับบัญชาหรือจากทางการ ไม่สามารถยกขึ้นเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการ ทรมานได้ (อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี : (CAT) ข้อ ๒)

บุคคลใดจะต้องไม่ถูกทรมานหรือถูกปฏิบัติและลงโทษอย่างทารุณโหดร้าย ฝิดมมนุษย์หรือลดทอนความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลใดจะต้องไม่ถูกนำตัว เข้าสู่การทดลองทางการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์ โดยปราศจากการให้คำยินยอม

โดยไม่มีการบังคับ (กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ ๗)

๘. นักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defenders)

นักปกป้องสิทธิมนุษยชน คือ คำที่ใช้อธิบายบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำงานส่งเสริมหรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ พบว่าได้มีการให้คำนิยามของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยหลายองค์กร เช่น

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้คำนิยามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไว้ในปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือร่วมกับผู้อื่นที่จะส่งเสริมและต่อสู้เพื่อให้เกิดการคุ้มครอง และตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ”

สหภาพยุโรป ได้ให้คำนิยามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไว้ในแนวปฏิบัติของสหภาพยุโรปต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน หมายถึง บุคคล กลุ่ม และหน่วยงานของสังคมที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล นักปกป้องสิทธิมนุษยชนมุ่งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งส่งเสริมการคุ้มครองและการปฏิบัติตามสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นักปกป้องสิทธิมนุษยชนยังส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของสมาชิกของกลุ่ม อย่างเช่น ชุมชนพื้นเมือง แต่นิยามนี้ไม่ครอบคลุมถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่ส่งเสริมความรุนแรง”

ดังนั้น “นักสิทธิมนุษยชน” หรือ “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” โดยสรุปแล้วคือ ปักjekบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือองค์กรทำกิจกรรมส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนของประชาชนโดยสันติวิธีให้แก่กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น เด็ก สตรี คนชรา ผู้ต้องหา จำเลย เป็นต้น ทั้งนี้โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์เป็นการส่วนตัว

ส่วนที่ ๓

กฎหมาย

เกี่ยวกับ**ความมั่นคง**

ที่ประกาศใช้บังคับในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้และ

แนวทางใน**การปฏิบัติ**

ส่วนที่ ๓

กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงที่ประกาศใช้บังคับในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้และแนวทางในการปฏิบัติ

พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายที่รัฐประกาศใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และบางพื้นที่ของจังหวัดสงขลา) เพื่อควบคุมและแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ โดยให้อำนาจเฉพาะบางอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการเพื่อให้การบริหารจัดการสถานการณ์เป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดของการบังคับใช้โดยสรุป ดังนี้

๓.๑ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗

กฎอัยการศึก ถือเป็นกฎหมายรักษาความมั่นคงที่มีระดับความเข้มข้นของการใช้อำนาจสูงสุด จะถูกนำมาใช้เมื่อมีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยจากภัยที่มาจากภายนอกหรือภายในประเทศ เช่นเมื่อมีสงครามหรือการจลาจลในพื้นที่ที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะใช้อำนาจฝ่ายพลเรือนในการระงับปราบปราม หรือรักษาความเรียบร้อย

การประกาศใช้กฎอัยการศึกในบางพื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการให้อำนาจเต็มที่แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่จะตรวจค้น ถูม ยึด เข้าอาศัย ทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ รวมถึงจับไล่บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ การปฏิบัติหน้าที่

โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายการศึกษาจึงต้องอยู่ภายในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจ โดยหลีกเลี่ยงการใช้กำลังและอาวุธ หรือวิธีการใดที่จะนำไปสู่ความรุนแรงและ กระหวั่นไหวเกินสมควร

๓.๑.๑ แนวทางปฏิบัติในการค้นตามพระราชบัญญัติกฎหมายการศึกษา พระพุทธศักราช ๒๕๓๕

๑) เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารอาจใช้อำนาจตรวจค้นสิ่งต้องเกณฑ์ หรือต้องห้ามหรือต้องยึดหรือต้องเข้าอาศัย หรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย หรือตรวจค้นตัวบุคคล ยานพาหนะ เคหสถาน สิ่งปลูกสร้าง หรือที่ใดๆ และไม่ว่าเวลาใดๆ (มาตรา ๙ (๑))

๒) ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดจะเป็นราชศัตรู หรือได้ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้ เพื่อสอบถามตามความจำเป็นของ ทางราชการได้ไม่เกิน ๗ วัน (มาตรา ๑๕ ทวิ)

๓) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจค้น เกณฑ์ ห้าม ยึด เข้าอาศัย ทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ ขบไล่ กักตัวบุคคลเพื่อ การสอบถามตามความจำเป็นของทางราชการทหาร ภายในขอบเขตของกฎหมายและ ด้วยความสุจริต เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่มีความรับผิดชอบ แต่หากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารใช้อำนาจเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกรณีจำเป็นเพื่อป้องกัน ย่อมต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้น

๓.๑.๒ หลักพื้นฐานของการตรวจค้น

- ๑) ก่อนทำการตรวจค้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะต้องหาข้อมูลข่าวสารของสถานที่หรือบุคคลที่จะตรวจค้นให้ได้มากที่สุด
- ๒) การแสดงตัวตนให้ผู้ถูกตรวจค้นทราบ
- ๓) แสดงความบริสุทธิ์ก่อนและหลังการตรวจค้น
- ๔) มีพยานขณะทำการตรวจค้น
- ๕) ในการตรวจค้นตัวบุคคลใด จะต้องปฏิบัติด้วยความสุภาพ
เคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่มีลักษณะเป็นการประจานให้ได้รับความอับอาย

๓.๑.๓ แนวทางการจับกุมหรือเชิญตัวผู้ต้องสงสัย

- ๑) ก่อนทำการจับกุมหรือการเชิญตัวบุคคล ต้องประสานผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แจ้งถึงเหตุผลความจำเป็นในการจับกุมตัวหรือการเชิญตัวผู้ต้องสงสัยเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ลดเงื่อนไขและความหวาดระแวงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- ๒) เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งเหตุผลในการควบคุมตัวไว้ให้ผู้ถูกควบคุมตัวทราบ โดยมีบันทึกเชิญตัวเพื่อสอบถามเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องแจ้งให้ญาติทราบถึงสถานที่ควบคุมตัว ระยะเวลาในการควบคุมตัว และระเบียบในการเยี่ยมญาติ
- ๓) เจ้าหน้าที่จะต้องนำตัวบุคคลต้องสงสัยไปลงบันทึกประจำวันเป็นหลักฐาน ณ สถานีตำรวจในพื้นที่

๔) ก่อนที่จะนำตัวผู้ถูกควบคุมไปควบคุมเพื่อซักถาม เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องนำตัวผู้ถูกควบคุมไปตรวจร่างกายและตรวจโรคประจำตัว เพื่อป้องกันมิให้เกิดประเด็นปัญหาการซ้อมทรมานและการเสียชีวิตเนื่องจากไม่ได้รับการรักษาพยาบาลในระหว่างถูกควบคุมตัว

๕) ในระหว่างการควบคุมตัวเพื่อซักถามห้ามเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกาย ซ้อมทรมาน กล่าวดูหมิ่น หมิ่นประมาท กล่าวคำอาฆาต หรือกระทำการใดๆ อันลบหลู่เกียรติของผู้ถูกควบคุมตัว หรือกระทำการใดๆ ที่เป็นการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และห้ามทำการซักถามในช่วงเวลา ๒๒.๐๐ นาฬิกา ถึง ๐๖.๐๐ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น และห้ามซักถามบุคคลในสภาวะแวดล้อมที่เป็นการบีบบังคับให้จำต้องยอมรับสารภาพ เช่น ห้องที่มีอุณหภูมิต่ำ

๖) เมื่อครบกำหนดระยะเวลาในการควบคุมตัวตามกฎหมายการศึกษา หรือหมดความจำเป็นในการควบคุมตัวแล้ว ให้เจ้าหน้าที่รีบปล่อยตัวผู้ถูกควบคุมโดยเร็ว ก่อนการปล่อยตัว ให้นำผู้ถูกควบคุมตัวไปทำการตรวจร่างกายโดยแพทย์และขอใบรับรองแพทย์เป็นหลักฐานอีกครั้งหนึ่ง มอบให้แก่ผู้ถูกเชิญตัวไว้เป็นหลักฐานด้วยชุดหนึ่ง พร้อมจัดทำหนังสือปล่อยตัวเพื่อให้กับญาติที่มารับตัวลงนามรับรองในฐานะพยาน

๗) หากจำเป็นต้องควบคุมตัวเพื่อดำเนินการซักถามต่อ ต้องขออนุญาตจากศาลในเขตพื้นที่ออกหมายตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยความเห็นร่วมของคณะกรรมการ ๓ ฝ่าย (นายอำเภอพื้นที่ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรพื้นที่ และผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจประจำพื้นที่)

๘) ในกรณีผู้ต้องสงสัยเป็นเด็ก เยาวชนและสตรี ระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัย ตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒ ได้กำหนดวิธีการ ดังนี้

“เด็ก” หมายถึง บุคคลอายุเกิน ๗ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์

กรณีเด็กที่มีอายุไม่เกิน ๗ ปี กระทำความผิดอาญา ไม่ต้องรับโทษ ให้แยกการควบคุมเด็ก เยาวชนและสตรีออกจากกัน

กรณีบุคคลต้องสงสัยเป็นเด็กหรือเยาวชน ต้องให้บิดามารดา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สถานพินิจ นักสังคมจิตวิทยา ผู้นำศาสนา หรือเจ้าหน้าที่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มารับฟังคำชี้แจง ทำความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และอบรมให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้อง เพื่อให้เลิกกระทำการ หรือสนับสนุนการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการก่อเหตุรุนแรงและปล่อยตัวกลับภูมิลำเนา ก่อนเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันที่ทำการควบคุมตัว

กรณีเยาวชน หากพบความผิด ให้ส่งตัวไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ณ สถานีตำรวจภูธรในพื้นที่ที่ทำการควบคุมตัว

กรณีบุคคลที่ต้องสงสัยเป็นสตรี ต้องแยกการควบคุม
ออกจากบุคคลที่ต้องสงสัยที่เป็นชาย ต้องจัดส่งสิ่งจำเป็นสำหรับสตรีและจัดเจ้าหน้าที่
ซักถามและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เป็นสตรีด้วย

๓.๒ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
เป็นกฎหมายที่ประกาศใช้เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉิน มีการก่อการร้าย
การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า
มีการกระทำความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือ
ทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีความจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหายุ่งยากอย่างมี
ประสิทธิภาพและทัน่วงที นายกรัฐมนตรีจะประกาศให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง
หรือตำรวจหรือทหารร่วมกันดำเนินการเพื่อป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง
ฟื้นฟู และช่วยเหลือประชาชน

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนด
การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่
ของรัฐในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำให้เกิด
สถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนหรือปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับ
การกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน เท่าที่มีเหตุจำเป็น เพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้น
กระทำหรือร่วมมือกระทำการใดๆ อันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง หรือเพื่อให้เกิด
ความร่วมมือในการระงับเหตุการณ์ (มาตรา ๑๑ (๑))

นอกจากนี้ ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญา จับกุมและควบคุมตัวบุคคลไว้ได้ไม่เกิน ๗ วัน แต่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ หากมีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อไป ให้ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมต่อได้อีกคราวละ ๗ วัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมทั้งหมดต้องไม่เกิน ๓๐ วัน เมื่อครบกำหนด หากจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อไปอีก จะต้องดำเนินการตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนด (มาตรา ๑๒)

ทั้งนี้ ตามระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒ ได้กำหนดวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ ดังนี้

๓.๒.๑ แนวทางการปฏิบัติต่อบุคคลที่ต้องสงสัย

๑) ห้ามมิให้ปฏิบัติต่อบุคคลที่ต้องสงสัยและถูกควบคุมตัวเยี่ยงผู้กระทำความผิด เช่น การปฏิบัติด้วยการใช้กำลังรุนแรงเกินกว่าเหตุ

๒) เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมหรือผู้ควบคุมต้องแจ้งให้ผู้ถูกจับหรือผู้ถูกควบคุมตัวทราบ ว่า การจับกุมหรือการควบคุมตัวเป็นการดำเนินการตามกฎหมายในฐานะผู้ต้องสงสัย ไม่ใช่ผู้ต้องหา โดยจะต้องไม่ถูกควบคุมตัวไว้ในสถานที่ต้องห้าม มีกำหนดเวลาเท่าที่จำเป็นและไม่เกินระยะเวลาที่ศาลอนุญาต

๓) เจ้าหน้าที่ผู้จับกุมหรือผู้ควบคุมต้องแจ้งให้ญาติผู้ถูกจับกุมหรือผู้ถูกควบคุมตัวทราบโดยพลัน

๔) กรณีไม่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อไปให้ปล่อยตัวไปทันที และรายงานให้ศาลทราบโดยพลัน พร้อมกับจัดทำหนังสือรับรองสถานภาพให้แก่ผู้ถูกปล่อยตัวโดยการดำเนินการของสถานที่ควบคุม

๕) ในระหว่างการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย หากมีเหตุที่ต้องดำเนินคดีอาญา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาและนำตัวผู้ต้องสงสัยมาศาลเพื่อขอออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔

๖) ก่อนปล่อยตัวผู้ถูกควบคุมตัวกลับภูมิลำเนา เจ้าหน้าที่ควบคุมตัวต้องจัดทำหนังสือรับรองสถานภาพและหนังสือปล่อยตัว มอบให้กับผู้ถูกควบคุมตัวด้วย

๗) ในกรณีที่มีการควบคุมตัวครบกำหนด ๓๐ วัน เจ้าหน้าที่ควบคุมตัวจะต้องปล่อยตัวผู้ถูกควบคุมตัว เว้นแต่มีข้อมูลเพิ่มเติมซึ่งเป็นข้อมูลใหม่ และพนักงานเจ้าหน้าที่ประสงค์จะจับและควบคุมซ้ำอีก ต้องเริ่มขอหมายจับใหม่ โดยจะต้องแถลงต่อศาลว่ามีความจำเป็นต้องใช้มาตรการนี้กับผู้ผู้นั้นอีก การจะอนุญาตให้จับกุมและควบคุมตัวอยู่ในดุลพินิจของศาล

๓.๒.๒ การปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัย

๑) เมื่อจับตัวบุคคลตามหมายจับได้แล้ว ให้รับนำตัวผู้นั้นส่งสถานที่ควบคุมตัวที่ระบุไว้ตามหมายจับทันที จะปฏิบัติต่อบุคคลที่ต้องสงสัยในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ เช่น การใส่กุญแจมือ การล่ามโซ่ตรวน การขังในกรงขังที่ทำไว้ในอาคารสถานที่หรือยานพาหนะที่จัดเป็นกรงขัง ต้องไม่ควบคุมตัวไว้

ณ สถานที่ตำรวจ ที่คุมขังของทัณฑสถาน หรือเรือนจำ หรือกระทำการอื่นใดที่รุนแรงต่อผู้ถูกจับไม่ได้

๒) ต้องแจ้งให้บุคคลผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับและควบคุมตัวและญาติทราบโดยทันทีว่าเป็นการจับกุมและควบคุมตัวในฐานะบุคคลที่ต้องสงสัย ไม่ใช่ผู้ต้องหา จะไม่ถูกควบคุมตัวไว้ในสถานที่ต้องห้าม และปฏิบัติในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิด มีกำหนดเวลาเท่าที่จำเป็นแต่ไม่เกินระยะเวลาที่ศาลอนุญาต

๓) กรณีจับกุมบุคคลตามหมายจับได้พร้อมเอกสารหรือวัตถุใดที่ต้องสงสัย ว่าได้ใช้หรือจะใช้ หรือมีไว้ เพื่อกระทำหรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินให้นำเอกสารหรือวัตถุนั้นส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ร้องขอจับกุมและควบคุมตัว เพื่อดำเนินการต่อไป

๔) ในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุมและควบคุมตัว ต้องแจ้งการจับและควบคุมตัวบุคคลดังกล่าว ไปยังศูนย์ปฏิบัติการควบคุมการสืบสวนคดีสำคัญ (Command and Control Operation Center : CCOC) กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๗๓ - ๒๒๐๒๖๔, ๐๗๓ - ๒๒๐๒๗๒ ในโอกาสแรกที่จะทำได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการจับและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย โดยใช้หมายจับและควบคุมตัวซ้ำ

๓.๒.๓ การควบคุมตัวบุคคลต้องสงสัยที่เป็นเด็กและสตรี

ให้แยกการควบคุมตัวเด็ก (บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี) ออกจากสตรีและผู้ใหญ่ และแยกการควบคุมตัวชายหญิงออกจากกัน ในกรณีที่บุคคลต้องสงสัยเป็นเด็ก ให้ปฏิบัติดังนี้

๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ทำการจับกุมและควบคุมตัวเด็ก ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับอายุของผู้ที่ถูกจับกุมและควบคุมตัวให้แน่ชัด

๒) การจับกุมและควบคุมตัวเด็ก ต้องเป็นไปด้วยความ ละเอียดละม่อมและถ้าไม่จำเป็น ก็ไม่ควรใช้เครื่องพันธนาการกับเด็กอย่างเด็ดขาด ต้องปฏิบัติโดยมุ่งเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและอบรมให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้อง เพื่อเลิก กระทำ หรือสนับสนุนการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการก่อเหตุร้าย ทั้งนี้ การทำความเข้าใจให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องนั้น เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติให้ เด็กที่ถูกควบคุมตัวซึ่งหมายถึง การขยายผลที่ได้จากการทำความเข้าใจจนสามารถ ทราบโครงสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง สถานที่ซ่อนตัว แหล่งซุกซ่อนอาวุธ และวัฏละเมิด ตลอดจนอุปกรณ์หรือยานพาหนะต่าง ๆ ที่อาจนำไปประกอบกระเบิด หรือได้มา หรือมีไว้ใช้ ในการกระทำความผิด ตลอดจนได้ทราบถึงกลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มแอบอ้างที่สนับสนุนกลุ่มก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯลฯ และเมื่อเชื่อว่าเด็กยินยอมเลิกกระทำเช่นนั้นให้รับปล่อยตัวเพื่อกลับภูมิลำเนาทันที

๓) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ทำการจับกุมตัวเด็ก รับดำเนินการ ร้องขอหมายจับฯ ต่อศาลที่มีเขตอำนาจ เมื่อศาลอนุมัติให้นำตัวเด็กพร้อมหมายจับฯ ส่งไปยังศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อทำการควบคุม ตัวและถามปากคำโดยเร็ว

๔) ในการถามปากคำเด็ก ให้พนักงานสอบสวน ศูนย์พิทักษ์สันติ กองกำลังตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดสหวิชาชีพ นักวิชาชีพหรือนักสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลที่เด็กร้องขอหรือพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถาม ปากคำด้วย

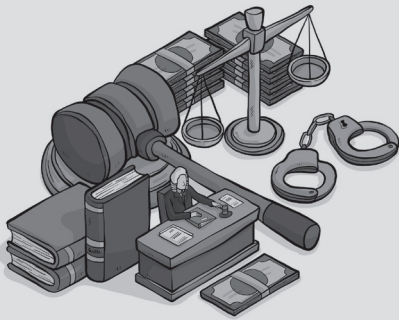

๓.๒.๔ วิธีการตรวจค้น

๑) การตรวจค้นจะต้องกระทำโดยละมุนละม่อม คำนึงถึงหลักนิติธรรม ก่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด และมีความจำเป็นเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรงให้ยุติโดยเร็ว หากปล่อยเนิ่นช้าจะทำให้ไม่อาจระงับเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่

๒) สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเสมอ คือ หลักการทางศาสนา ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่นั้นเป็นสำคัญ และสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดในหมู่ประชาชน เว้นแต่ไม่อาจดำเนินการได้เนื่องจากจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

๓) เมื่อดำเนินการตรวจแล้ว หัวหน้าชุดผู้ดำเนินการตรวจค้นต้องจัดทำบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น ไม่ว่าจะพบสิ่งของหรือตัวบุคคลหรือไม่ โดยมีพยานที่น่าเชื่อถือลงนาม

ส่วนที่ ๔

การช่วยเหลือ

เยี่ยวยา

ผู้ถูกละเมิด

สิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ ๔

การช่วยเหลือเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

หน้าที่ของรัฐในการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

แนวทางการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและผู้เสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ได้รับผลกระทบ ผู้เสียหาย ครอบครัวและชุมชน รัฐบาลได้กำหนดเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับผลกระทบจากกลุ่มผู้ก่อการร้าย และครอบครัวผู้ต้องคดีความมั่นคงที่พร้อมจะรับการช่วยเหลือให้สอดคล้องกับศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ดังนี้

๑. การช่วยเหลือด้านการเงิน กรณีเสียชีวิต พิกار และบาดเจ็บ รวมถึงทรัพย์สินเสียหาย
๒. การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ
๓. การพัฒนาคุณภาพชีวิต (การศึกษา อาชีพ ความคุ้มครองความปลอดภัย)
๔. การอำนวยความสะดวกอย่างเป็นธรรม

กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการช่วยเหลือและสิทธิที่พึงได้รับ

กลุ่มที่ ๑ ผู้ที่ถูกระทำจากกลุ่มก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และทำให้บาดเจ็บ พิกار เสียชีวิต และทรัพย์สินเสียหาย รัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เรื่อง การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ เรื่อง การแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ

เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ สืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การช่วยเหลือ วงเงินการช่วยเหลือ ทั้งนี้ การช่วยเหลือด้านร่างกายต้องให้แพทย์วินิจฉัยและรับรองตามระดับความรุนแรงของบาดแผลตามหลักวิชาการตามเกณฑ์ประเมินการบาดเจ็บจากเกณฑ์การประเมินอาการของผู้ป่วยจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบเอกสารรับรองแพทย์สำหรับผู้ป่วยจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.๑) และเอกสารรับรองความบกพร่องสำหรับผู้ป่วยจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.๒) โดยมีหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามมติคณะรัฐมนตรี และระเบียบการช่วยเหลือเยียวยาของหน่วยงานต่างๆ

กลุ่มที่ ๒ ผู้ที่ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และทำให้บาดเจ็บ พิการ เสียชีวิต และทรัพย์สินเสียหาย โดยขอรับการช่วยเหลือเยียวยาตามระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕

ช่องทางการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

๑) กองทุนยุติธรรม

พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้สำนักงานกองทุนยุติธรรมพิจารณาสนับสนุนค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ

แก่ประชาชนผู้ขอความช่วยเหลือในการดำเนินคดี โดยผู้ขอรับความช่วยเหลือในการดำเนินคดีจากกองทุนยุติธรรม อาจขอรับความช่วยเหลือได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) การให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี
- (๒) การขอลปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย
- (๓) การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบ

จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

- (๔) การสนับสนุนโครงการให้ความรู้ตามกฎหมายแก่ประชาชน

>> หลักเกณฑ์การพิจารณาให้เงินสนับสนุนหรือค่าใช้จ่าย

- (๑) ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือของกองทุน
- (๒) พฤติกรรมและข้อเท็จจริงของผู้ขอรับการสนับสนุนต้องเป็นเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือปกป้องรักษาประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน

(๓) ลักษณะของการกระทำผิดหรือการกระทำละเมิดที่มีผลกระทบต่อประชาชนได้รับความเสียหายหรือเกิดภัยพิบัติต่อส่วนรวมหรือความมั่นคงของประเทศ

(๔) ลักษณะของการกระทำผิดหรือการกระทำละเมิดที่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน หรือกระบวนการยุติธรรมของประเทศ

(๕) เรื่องที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนและความมั่นคงของประเทศ หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

(๖) พฤติกรรมข้อเท็จจริงและเงื่อนไขอื่นๆ ตามสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น เช่น การช่วยให้พ้นจากการกระทำของผู้มีอิทธิพล หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น

(๓) ความสามารถทางเศรษฐกิจของผู้ขอรับการสนับสนุน

(๔) การสนับสนุนของกองทุนนี้ ให้คำนึงถึงโอกาสที่ผู้ขอรับการสนับสนุนจะได้รับการช่วยเหลือ หรือบรรเทาความเสียหายตามกฎหมายอื่นด้วย

(๕) การสนับสนุนเงิน หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือกับประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนยุติธรรมแท้จริง ซึ่งอาจจะมีการกำหนดเงื่อนไขเป็นการเฉพาะเรื่องตามที่คณะกรรมการกำหนดได้

(๑๐) ในกรณีที่ประชาชนยื่นคำร้องขอรับการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายกองทุนยุติธรรมในพื้นที่ของจังหวัดต่างๆ ให้คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมประจำจังหวัด มีอำนาจพิจารณาอนุมัติ ไม่อนุมัติ หรือยุติคำขอรับการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายกองทุนยุติธรรม ภายในวงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐ บาทต่อรายในทุกกรณี รวมทั้งตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง แต่ถ้าเป็นเรื่องทั่วไป หรือเรื่องเร่งด่วนที่ไม่สามารถนำเข้าสู่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณาได้ เนื่องจากอาจทำให้ไม่ทันต่อเหตุการณ์และหากปล่อยไว้จะเกิดความล่าช้าส่งผลกระทบต่อประชาชนที่มาขอรับการสนับสนุนเงิน หรือค่าใช้จ่ายกองทุนยุติธรรมให้ได้รับความเสียหาย ให้ยุติธรรมจังหวัดมีอำนาจพิจารณาอนุมัติ ไม่อนุมัติ หรือยุติคำขอรับการสนับสนุนเงินหรือค่าใช้จ่ายกองทุนยุติธรรมแทนได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามคำสั่งคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมที่ ๗/๒๕๕๘

>> ช่องทางการขอรับความช่วยเหลือ

(๑) ติดต่อขอรับบริการด้วยตัวเอง ณ สำนักงานกองทุนยุติธรรม
กลุ่มงานช่วยเหลือประชาชน หรือ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ๓๖ จังหวัด

(๒) ยื่นคำขอ online ผ่านเว็บไซต์กองทุนยุติธรรมที่ <http://www.jfo.moj.go.th>

(๓) ส่งคำขอทางไปรษณีย์ไปที่ สำนักงานกองทุนยุติธรรม ๙๙/๔๒
หมู่ ๔ ชั้น ๒๒ อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเกลือ อำเภอ
ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

**๒) การเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและ
ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔**

>> สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนของผู้เสียหายในคดีอาญา

ผู้เสียหายในคดีอาญาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ
จะต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องมาจากการ
กระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่น โดยตนเองมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำ
ความผิดนั้น และการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์
ที่ผู้เสียหายจะพึงได้รับตามกฎหมายอื่น

>> ค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายมีสิทธิขอรับได้ มี ๔ ประเภท ได้แก่

(๑) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลรวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ
ทางร่างกายและจิตใจ

(๒) ค่าตอบแทนในกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย

(๓) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบ
การงานได้ตามปกติ

(๔) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

>> สิทธิที่จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายของจำเลยในคดีอาญา

จำเลยในคดีอาญาที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐจะต้องเป็นผู้ที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญาโดยพนักงานอัยการและถูกคุมขังอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล และศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยไม่เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่มีความผิด จำเลยจึงจะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ

การที่จำเลยได้รับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายจากรัฐไปแล้วไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่จำเลยจะพึงได้รับตามกฎหมายอื่น สิทธิดังกล่าวมีได้เฉพาะในกรณีที่จำเลยถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการเท่านั้น

>> สำหรับค่าทดแทนหรือค่าใช้จ่ายที่จำเลยอาจขอรับได้ มี ๖ ประเภท ได้แก่

(๑) ค่าทดแทนการถูกคุมขัง โดยคำนวณจากจำนวนวันที่ถูกคุมขังในอัตราวันละห้าร้อยบาท

(๒) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลรวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจหากว่าความเจ็บป่วยของจำเลยเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๓) ค่าทดแทนในกรณีที่จำเลยถึงแก่ความตาย และความตายนั้นเป็นผลโดยตรงจากการถูกดำเนินคดี

(๔) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างถูกดำเนินคดี

(๕) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินคดี

(๖) ค่าทดแทนกรณีขอให้ศาลคืนสิทธิที่เสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษาแต่ไม่สามารถคืนสิทธินั้นได้

>> ช่องทางการขอรับความช่วยเหลือ

ติดต่อขอรับคำตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ชั้น ๒ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ หรือ ณ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ

๓) การเยียวยาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖

>> มาตรการในการคุ้มครองพยาน

พยานในความหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ หมายถึง ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส ซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริง เบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาซึ่งได้รับการกันไว้เป็นพยานด้วย

ในกรณีที่พยานในคดีอาญาเกรงว่าอาจได้รับภัยอันตรายต่อตนเองหรือบุคคลใกล้ชิดไม่ว่าจะก่อน ในขณะที่ หรือภายหลังจากการเป็นพยาน เนื่องจากการมาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสืบสวนพนักงานสอบสวน พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา และศาล รัฐจะให้ความคุ้มครองพยานตลอดจนบุคคลใกล้ชิดกับพยานให้ได้รับความปลอดภัย และกำหนดค่าตอบแทนให้ตามสมควร

>> สิทธิของพยานในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน ในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้แก่

(๑) สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา รวมถึงผู้ใกล้ชิดของพยานในคดีอาญา

(๒) สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม

(๓) สิทธิที่จะได้รับเงินค่าตอบแทนจากการมาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสอบสวน หรือเบิกความต่อศาล

(๔) สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง ทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการเป็นพยานในคดีอาญา

(๕) สิทธิที่จะได้รับเงินค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา
กรณีพยานในคดีอาญาได้รับการข่มขู่คุกคาม พยานสามารถที่จะร้องขอใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานได้ แต่ในกรณีคดีอาญานั้นมีความร้ายแรงและการกระทำผิดมีลักษณะเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอาชญากรรมกระทบต่อความสงบหรือความมั่นคงของรัฐ พยานอาจร้องขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานได้

>> ช่องทางการขอรับความช่วยเหลือ

ติดต่อขอรับความช่วยเหลือ ณ สำนักงานคุ้มครองพยาน
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ชั้น ๖ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
๘๐ พรรษาฯ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๔) การขอรับการเยียวยาตามระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕

>> ผู้มีสิทธิขอรับการเยียวยาตามระเบียบฯ

ผู้ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสิทธิยื่นคำขอรับการเยียวยาความเสียหายตามรายการและอัตราท้ายระเบียบนี้

>> ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบ

(๑) ค่าช่วยเหลือกรณีถึงแก่ความตาย หรือทุพพลภาพ

(๒) ค่าช่วยเหลือกรณีถูกบังคับให้สูญหาย

(๓) ค่าช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล และฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจและการติดตามเยี่ยมเยียน

(๔) ค่าช่วยเหลือการขาดประโยชน์ทำมาหาได้

(๕) ค่าช่วยเหลือเยียวยาแก่บุคคล ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ต้องขังกรณีผู้ต้องสงสัยที่ถูกควบคุมตัวหรือผู้ถูกคุมขัง ตามพระราชบัญญัติการศึกษากฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และผลการดำเนินงานพบว่าเจ้าพนักงานปล่อยตัวโดยไม่มีความผิด หรือพนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง หรือพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลยกฟ้อง

(๖) ค่าช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรมเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ทางด้านกฎหมาย การฟ้องร้อง การดำเนินคดี หรือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ

(๗) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ อันเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดทางอาญา การกระทำโดยมิชอบทางการปกครองหรือการละเมิดที่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพด้านการศึกษาหรือการดำรงชีวิตอื่น รวมถึงผลกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อรัฐ ซึ่งจำเป็นต้องให้การเยียวยาเป็นการเฉพาะหรือต้องเยียวยาทางจิตใจหรือจิตวิญญาณ อาทิ ค่าใช้จ่ายให้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ ประเทศซาอุดีอาระเบียหรือประกอบศาสนกิจตามหลักศาสนา

(๘) ค่าช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายด้านทรัพย์สิน

(๙) ค่าช่วยเหลือเยียวยาอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) กำหนด

>> สถานที่ยื่นคำร้องหรือการขอรับการเยียวยา

(๑) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

(๒) ศูนย์อำนวยความสะดวกหรือศูนย์เยียวยาอำเภอ

ทุกอำเภอ/จังหวัด

รายละเอียดโปรดศึกษาเพิ่มเติมและดูอัตราค่าช่วยเหลือเยียวยาจากระเบียบฯ ในภาคผนวกของคู่มือเล่มนี้ หรือ ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ทั้งกองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โทร. ๐-๗๓๒๐-๓๘๗๒ หรือ สายด่วน ศอ.บต. โทร. ๑๘๘๐

๕) การขอรับการเยียวยาตามตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ และเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ และอื่นๆ

>> ผู้มีสิทธิขอรับการเยียวยาตามมติคณะรัฐมนตรี

ผู้ที่ถูกระทำจากกลุ่มก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และทำให้บาดเจ็บ พิการ เสียชีวิต และทรัพย์สินเสียหาย

>> ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ได้รับผลกระทบ

(๑) กรณีเสียชีวิต

(๒) กรณีพิการ

(๓) บาดเจ็บสาหัส

(๔) บาดเจ็บ

(๕) บาดเจ็บเล็กน้อย

(๖) กรณีทรัพย์สินเสียหาย

>> สถานที่ยื่นคำร้องหรือการขอรับการเยียวยา

(๑) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

(๒) ศูนย์อำนวยความสะดวกหรือศูนย์เยียวยาอำเภอทุกอำเภอ/

จังหวัด

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

โทร. ๐-๗๓๒๐-๓๘๗๒ หรือ สายด่วน ศอ.บต. โทร. ๑๘๘๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับสรรหาเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริม ค้ำครอง ปกป้อง แก้ไข และเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั่วราชอาณาจักร ซึ่งมีวาระในการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว โดยมีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งเป็นส่วนราชการและมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่และอำนาจในการสนับสนุนงานของคณะกรรมการ ด้านงานธุรการ การอำนวยความสะดวกช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการและกรรมการรวมถึงศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ และประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใดในด้านสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑) กลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ ได้กำหนดกลไกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ รวมทั้งเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเยียวยาประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าวในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณี และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ เสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน

(๓) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุง กฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

(๔) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

(๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒) ช่องทางในการร้องเรียนกรณีพบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๑) ติดต่อแจ้งเรื่องร้องเรียนด้วยตนเองหรือส่งเรื่องร้องเรียนทางไปรษณีย์ ไปที่ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ศูนย์ราชการ เฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

(๒) ส่งเรื่องร้องเรียนทางเว็บไซต์ ที่ <http://www.nhrc.or.th>

(๓) โทรศัพท์สายด่วน ๑๓๗๗ หรือ ทางโทรศัพท์ ๐๒-๑๔๑-๓๘๐๐, ๐๒-๑๔๑-๓๙๐๐

(๔) ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกำหนด

(๕) ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยสามารถยื่นเรื่องร้องเรียนได้ด้วยตนเองที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เลขที่ ๑๘๑ หมู่ที่ ๖ ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

ภาคผนวก

คณะกรรมการจัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ ๑๓ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามแผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินโครงการสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยจัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องด้วย นั้น

เพื่อให้การจัดทำคู่มือ และการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในโครงการดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงแต่งตั้ง คณะทำงานจัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ นายบุญเกิด สมนึก รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ประธานคณะทำงาน
๑.๒ นายพิทยา จินาวัฒน์	คณะทำงาน
๑.๓ พันเอก อาทิตย์ อรุณโชติ	คณะทำงาน
๑.๔ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	คณะทำงาน
๑.๕ นายกฤษฏา งานสินจรัส	คณะทำงาน
๑.๖ นางสาวอิศรา ชนรัช	คณะทำงานและเลขานุการ
๑.๗ นายอาทิล มงเล่ห์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๘ นางสาวพิรุณรัตน์ สุตะภักดิ์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. หน้าที่และอำนาจ

- ๒.๑ จัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๒.๒ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ๒.๓ ปฏิบัติงานอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับความหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นกว่าการดำเนินการจนแล้วเสร็จ

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายโสพล จงจิตวร)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคณะทำงานฯ

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานิเทศศาสตร์แห่งชาติ

ที่ ๒๕ / ๒๕๖๒

เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
และประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานิเทศศาสตร์แห่งชาติ ได้มีคำสั่งที่ ๑๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑
มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเจ้าหน้าที่กลุ่มงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๓ ทำหน้าที่เป็น
ฝ่ายเลขานุการ นั้น

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษานิเทศศาสตร์แห่งชาติเห็นควรแก้ไขคำสั่งดังกล่าว
โดยปรับปรุงองค์ประกอบคณะทำงาน ดังนี้

๑. ตามข้อ ๑.๖ จาก นางสาวอิศรา ธนรัช เป็น นายอำพล มงเลห์
๒. ตามข้อ ๑.๗ จาก นายอำพล มงเลห์ เป็น นายอาทิตย์ ร่มพนาธรรม
๓. ตามข้อ ๑.๘ จาก นางสาวพิรุณรัตน์ สุตระกูลดี เป็น ว่าที่ ร.ต.สุทธิพงษ์ ปราบปราม
๔. เพิ่มเติม ว่าที่ ร.ต. เดชทัต กิตติพันธ์ เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้จนกว่าการดำเนินการจะแล้วเสร็จ

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายโสพล จรุงจิตร์)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษานิเทศศาสตร์แห่งชาติ

เอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง

๑. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR)
๒. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR)
๓. อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT)
๔. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC)
๕. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD)
๖. อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (CED)
๗. ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล (นักปกป้องสิทธิมนุษยชน)
๘. พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗
๙. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๐. พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓
๑๑. พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘
๑๒. พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖
๑๓. พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๔
๑๔. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๕๔

๑๕. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๕๙
๑๖. ระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากการก่อเหตุความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕
๑๗. ระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วย วิธีการปฏิบัติในการควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัย ตามมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒
๑๘. ระเบียบกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ว่าด้วยวิธีปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๒
๑๙. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ และเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ และมติคณะรัฐมนตรีอื่นๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเยียวยาความเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย
และผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจาก
เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
พ.ศ. ๒๕๕๕

โดยที่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเชื่อมโยงสัมพันธ์กับต่างประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาอิสลาม อีกทั้งมีสถานการณ์ความไม่สงบซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ ความสงบสุขของประชาชน และการพัฒนาของประเทศและโดยที่พระราชบัญญัติ การบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้ศูนย์อำนวยการ บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีอำนาจหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเยียวยา ผู้ได้รับความเสียหายและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามระเบียบ ที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้กำหนด ดังนั้น เพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบได้รับความช่วยเหลือเยียวยาตาม ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๙ (๗) แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ วางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป และให้นาระเบียบนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ผู้ได้รับความเสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกาย หรือจิตใจ การบังคับบุคคลให้สูญหาย รวมถึงทรัพย์สินจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ผู้ได้รับผลกระทบ” หมายความว่า ทายาทของผู้เสียหาย หรือบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

“ผู้ทุพพลภาพ” หมายความว่า การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะ หรือของร่างกาย หรือสูญเสียสภาวะปกติของจิตใจจนไม่สามารถทำงานได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการการแพทย์กำหนด

“ทายาท” หมายความว่า ทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“การบังคับบุคคลให้สูญหาย” หมายความว่า การจับกุม คุมขัง ลักพา หรือกระทำการด้วยประการใดๆ ที่มีลักษณะเป็นการลิดรอนเสรีภาพในร่างกายซึ่งมีมูลน่าเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับคำสั่งไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายจากหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีลักษณะปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลนั้นจนเป็นเหตุให้สิทธิตามกฎหมายไม่ได้รับการคุ้มครอง

“จังหวัดชายแดนภาคใต้” หมายความว่า จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“ศอ.บต.” หมายถึง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

“เลขาธิการ” หมายถึง เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ ๔ การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบตามระเบียบนี้ไม่ตัดสิทธิประโยชน์ที่ผู้นั้นได้รับตามกฎหมายอื่น หรือตามมติคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๕ การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งการดำเนินงานต่างๆ ตามระเบียบนี้ ให้ใช้เงินจากกองทุนสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากการฉ้อโกงความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ ๖ ในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาตามระเบียบนี้ ให้ ศอ.บต. ดำเนินการให้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ งบประมาณและหน่วยงานในการช่วยเหลือเยียวยาที่เป็นระบบเปิด มีความคล่องตัวในการบูรณาการทั้งหน่วยงานของรัฐและภาคประชาสังคม รวมทั้ง มีระบบสารสนเทศ เพื่อให้การช่วยเหลือเยียวยา มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล นำไปสู่การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบ หมายถึง

- (๑) ค่าช่วยเหลือเยียวยาในกรณีและผู้เสียหายถึงแก่ความตาย หรือผู้ทุพพลภาพ
- (๒) ค่าช่วยเหลือเยียวยากรณีการบังคับบุคคลให้สูญหาย
- (๓) ค่าช่วยเหลือเยียวยาในการรักษาพยาบาล รวมทั้ง การส่งต่อเพื่อฟื้นฟูผู้พิการ หรือฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และการติดตามเยี่ยมเยียน

(๔) ค่าช่วยเหลือเยียวยาการขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ

(๕) ค่าช่วยเหลือเยียวยาแก่บุคคล ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ต้องขัง กรณีผู้ต้องสงสัยที่ถูกควบคุมตัวหรือผู้ถูกคุมขัง ตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และผลการดำเนินงานพบว่าเจ้าพนักงาน ปลอยตัวโดยไม่มีความผิด หรือพนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง หรือพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง หรือศาลยกฟ้อง

(๖) ค่าช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ทางด้านกฎหมาย การฟ้องร้องการดำเนินคดี หรือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพมีดังต่อไปนี้

- ก. ค่าใช้จ่ายในการวางเงินประกันการปล่อยตัวชั่วคราว
- ข. ค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความว่าความในคดี
- ค. ค่าใช้จ่ายในการชำระค่าธรรมเนียมขึ้นศาลและค่าธรรมเนียมอื่นๆ
- ง. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน หรือการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ หรือการตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงอื่นๆ
- จ. ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงความเป็นธรรม ได้แก่ค่าใช้จ่ายทั้งปวงที่เกิดขึ้นเพื่อการขอความเป็นธรรม อาทิ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นและเหมาะสม
- ฉ. ค่าใช้จ่ายเพื่อคุ้มครองช่วยเหลือให้ได้รับความปลอดภัยจากการก่ออาชญากรรม หรือการป้องกันการถูกปองร้ายเพราะได้ร้องขอความเป็นธรรมหรือขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ หรือเพราะได้แจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือช่วยเหลือปกป้องสิทธิมนุษยชนให้แก่ผู้เสียหาย หรือผู้ได้รับผลกระทบ

(๗) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ อันเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดจากการกระทำผิดทางอาญา การกระทำโดยมิชอบทางการปกครองหรือการละเมิดที่มีผลกระทบอื่นต่อการประกอบอาชีพด้านการศึกษาหรือการดำรงชีวิตอื่น รวมถึง ผลกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อรัฐ ซึ่งจำเป็นต้องให้การเยียวยาเป็นการเฉพาะหรือต้องเยียวยาทางจิตใจหรือจิตวิญญาณ อาทิ ค่าใช้จ่ายให้ไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ ประเทศซาอุดีอาระเบีย หรือประกอบศาสนกิจตามหลักศาสนา

(๘) ค่าช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายด้านทรัพย์สิน

(๙) ค่าช่วยเหลือเยียวยาอื่น ๆ ตามที่ กพต. กำหนดอัตราค่าช่วยเหลือเยียวยาตาม (๑) - (๘) ให้เป็นไปตามรายการท้ายของ กพต.

ข้อ ๘ ให้เลขาธิการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการ เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ คณะกรรมการ หรืออนุกรรมการ อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการทหาร ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ ด้านศาสนาหรือสังคมสงเคราะห์หรือสิทธิมนุษยชน และด้านประชาสังคมที่มีประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ ด้านละหนึ่งคน

ค่าตอบแทนของคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ กพต. กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

ข้อ ๙ ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบ ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการ ให้มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อเลขาธิการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของเลขาธิการให้เป็นที่สุด

การยื่นอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้ยื่น ณ ที่ทำการ ศอ.บต. หรือที่ทำการ ปกครองจังหวัด หรือที่ทำการปกครองอำเภอ หรือที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ถือว่าเป็นการอุทธรณ์ต่อเลขาธิการตามวรรคหนึ่งแล้ว การพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามแนวทางที่เลขาธิการกำหนด

ข้อ ๑๐ ให้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับโอนจากสำนักนายกรัฐมนตรี ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ โดยารายรับของกองทุนได้มาจากเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินอุดหนุนและเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ โดยไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์หรือเงื่อนไขของกองทุน หรือเงินอื่นที่กองทุนได้รับโดยชอบไม่ว่ากรณีใดตามระเบียบกองทุน

ในระหว่างที่กองทุนยังไม่แล้วเสร็จให้ใช้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีจากงบเงินอุดหนุนไปพลางก่อน

ข้อ ๑๑ ในการดำเนินการตามระเบียบนี้ ให้ ศอ.บต. จัดทำข้อสรุปผลการดำเนินการปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบเสนอต่อ กพต. ทุกปี

ข้อ ๑๒ ให้เลขาธิการ ศอ.บต. เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

ยงยุทธ วิชัยดิษฐ

รองนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่

ประธานกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

“สิทธิมนุษยชน” หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล บรรดาที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B)

ชั้น ๖-๗ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์ : ๐-๒๑๔๑-๒๘๐๐, ๐-๒๑๔๑-๓๙๐๐

สายด่วนร้องเรียน : ๑๓๗๗

E-mail : Info@nhrc.or.th Website : <http://www.nhrc.or.th>